



# **ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ**

**Doç Dr. EMRE BURCU ÖZKARAOVA**  
**Ondokuz Mayıs Üniversitesi**  
**Mühendislik Fakültesi**  
**Çevre Mühendisliği Bölümü**

## 3. HAFTA

- »ÇED SÜRECİ NEDİR
- »HANGİ FAALİYTLERİ KAPSAR
- » ÇED SÜRECİNİN AŞAMALARI
- » ÇED SÜRECİNDEN ÇIKAN DEĞERLENDİRME SONUÇU

# ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULAMA YÖNTEMİ (SÜRECİ) (Bölüm III)

- **Çevresel Etki Değerlendirmesine Tabi Projeler**
- **Yönetmeliğin;**
- **a) EK-1’de yer alan projelere,**
- **b) "ÇED Gereklidir" kararı verilen projelere,**
- **c) EK-2’de yer alan projelere ilişkin kapasite artırım ve/veya genişletilmesi halinde, mevcut projenin kapasitesi ile kapasite artışı toplamı EK-1’de belirtilen eşik değer veya üzerinde olan projelere,**
- **ç) ÇED Olumlu kararı verilmiş projelerde yapılacak kapasite artışı veya kapasite artışları toplamı EK-1’de yer alan eşik değerler ve üzerinde olan projelere,**

## Çevresel Etki Değerlendirmesine Tabi Projeler

Yönetmeliğin;

**d) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan ve eşik değeri olan fakat eşik değeri altında kaldığından Yönetmelik kapsamı dışında kalan projelere ilişkin kapasite artırım ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışı toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi EK-1’de belirtilen eşik değeri veya üzerinde olan projelere**

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması zorunludur.

## **Çevresel Etki Değerlendirmesi Sürecinin Başlatılması ve Komisyonun Kuruluşu**

(1) Proje sahibi, dilekçesi ekinde bu Yönetmeliğin EK-III'ünde yer alan Çevresel Etki Değerlendirmesi genel formatı esas alınarak hazırlanmış Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası ile Bakanlığa başvurur. Proje sahibi tarafından yetkilendirildiğine dair vekâletname ve imza sirkülerini Bakanlığa sunar.

(2) "ÇED Gereklidir" kararı verilen projeler için, bu karar ve ÇED Başvuru Dosyası ve proje sahibi tarafından yetkilendirildiğine dair vekâletname ve imza sirküleri Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından Bakanlığa sunulur.

- 3) Bakanlık, başvuru dosyasındaki bilgi ve belgeleri uygunluk bakımından inceler. Bu işlemler **beş iş günü** içinde tamamlanır. Uygun hazırlanmadığı anlaşılan dosya tamamlanmak üzere proje sahibine iade edilir. Proje sahibi, eksikliklerini tamamlayıp dosyayı yeniden Bakanlığa sunar.
- (4) İnceleme sonucunda dosyanın uygun hazırlandığına karar verilmesi halinde Bakanlık tarafından başvuru dosyasındaki bilgiler dikkate alınarak, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulur.

(5) Proje ile ilgili olarak başvuru yapıldığına dair Çevresel Etki Değerlendirmesi başvuru dosyasının bir nüshası Bakanlık tarafından ilgili Valiliğe gönderilir. Valilik, halka yörede proje ile ilgili olarak başvurunun yapıldığını, Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinin başladığını ve Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci tamamlanana kadar projeye ilişkin görüş, soru ve önerilerinin değerlendirilmek üzere Valiliğe veya Bakanlığa verilebileceğini anons, askıda ilan, internet gibi herhangi bir yöntemle duyurur. Ayrıca Bakanlık halka projeye ilişkin Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinin başladığını ve Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci ile ilgili bilgilerin alınabileceğini internet aracılığı ile de duyurur. **Halk projeye ilişkin görüş, soru ve önerilerini yukarıda belirtilen mercilere ulaştırabilir.**

(5) Proje ile ilgili olarak başvurunun yapıldığını, ÇED sürecinin başladığını, ÇED Başvuru Dosyasının halkın görüşüne açıldığını ve ÇED süreci tamamlanana kadar projeye ilişkin görüş ve önerilerin Valiliğe veya Bakanlığa verilebileceği Bakanlık ve Valilik tarafından anons, askıda ilan, internet vb. şekilde halka duyurulur.

(6) Bakanlık başvuru dosyasının bir kopyasını halkın katılımı toplantısı ve kapsam belirleme toplantısının tarihini ve yerini belirten bir yazı ekinde komisyon üyelerine gönderir ve komisyonu ilk toplantıya çağırır. Komisyona Bakanlık temsilcisi başkanlık eder ve komisyonun sekretarya hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

(6) Bakanlık, Halkın Katılımı Toplantısı ve **kapsam belirleme için görüş verme tarihini** belirten bir yazıyı ve ek-3'te yer alan Genel Format doğrultusunda hazırlanmış ÇED Başvuru Dosyasını, Komisyon üyelerine gönderir.



(7) Bakanlık, gerekli gördüğü hallerde, projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özelliklerini de dikkate alarak, üniversiteler, enstitüler, araştırma ve uzman kuruluşları, meslek odaları, sendikalar, birlikler, sivil toplum örgütlerinden temsilcileri de komisyon toplantılarına üye olarak çağırabilir.

(8) Komisyonda kurum ve kuruluş temsilcisi olarak görev yapan üyelerin, yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olmaları ve temsil ettikleri kurum ve kuruluşların görev alanlarıyla sınırlı olmak üzere görüş vermeye yetkili kılınmış olmaları esastır.

## Halkın Katılımı Toplantısı (Madde 9)

(1) Halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere Komisyonun kapsamı belirlemesinden önce, Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından proje sahibinin katılımı ile Bakanlıkça belirlenen tarihte ve Valilikçe belirlenen yer ve saatte halkın katılımı toplantısı düzenlenir.

- a) Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar toplantı tarihini, saatini, yerini ve konusunu belirten bir ilan; projenin gerçekleştirileceği yörede yerel süreli yayınlanan bir gazete ile birlikte o yörede yaygın süreli yayınlanan ulusal bir gazetede toplantı tarihinden **en az on gün önce** yayınlatır.
- b) Toplantı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürünün veya görevlendireceği bir yetkilinin başkanlığında yapılır. Toplantıda; halkın, proje hakkında bilgilendirilmesi, görüş, soru ve önerilerinin alınması sağlanır. Başkan katılımcılardan görüşlerini yazılı olarak vermelerini isteyebilir. Toplantı tutanağı, bir sureti Valilikte kalmak üzere Bakanlığa gönderilir.

- (2) Valilik, **halkın katılımı toplantısı** ile halkın görüş ve önerilerini bildirebileceği süreç ile ilgili zamanlama takvimini ve iletişim bilgilerini halka duyurur. Halkın görüş ve önerileri zamanlama takvimi içerisinde komisyona sunulur.
- (3) Komisyon üyeleri, kapsam belirlemesi öncesinde proje uygulama yerini inceleyebilir; kendilerine iletilen tarihe göre halkın katılımı toplantısına **katılabilirler**. Halkın katılımı toplantısı çalışmaları ile ilgili sekretarya hizmeti, Valilik tarafından yürütülür.
- (4) Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından halkı bilgilendirmek amacıyla broşür dağıtmak, anket, seminer gibi çalışmalar halkın katılımı toplantısından önce yapılabilir veya internet sitesinden yayınlanabilir.

## Komisyonun, Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı

**MADDE 10** – (1) Komisyon tarafından; ÇED Raporu **Özel Formatı** ve ÇED Raporunu hazırlayacak **çalışma grubu** Bakanlığa önerilir.

(2) Komisyon tarafından belirlenen Özel Format, Bakanlık tarafından belirlenen Özel Format bedelinin bu maddede belirlenen süre içerisinde ödenmesi mukabilinde verilir. Halkın Katılımı Toplantısı/Toplantılarının tamamlanmasından itibaren Format bedeli üç ay içerisinde yatırılmaz ise başvuru geçersiz sayılır.

(3) Format Bedelinin yatırılmasından sonra, Bakanlıkça **yedi (7) iş günü** içerisinde Özel Format verilir.

- (3) **Kapsam** belirleme ve Özel Format verme işlemleri, Format Bedeli yatırılmasından sonra **yedi iş günü** içerisinde Bakanlıkça tamamlanır.
- (4) Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar Özel Formatın verilış tarihinden itibaren **onsekiz ay içinde ÇED** Raporunu Bakanlığa sunmakla yükümlüdür. Bu süre içinde ÇED Raporu sunulmaz ÇED süreci sonlandırılır.

## Çevresel etki değ erlendirmesi raporunun bakanlığa sunulması

- **MADDE 11 – (1)** Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan ÇED Raporu Bakanlığa sunulur. ÇED Raporunun  zel Formata uygunluğu ve belirlenen çalışma grubunda yer alması gereken meslek uzmanlarınca hazırlanıp hazırlanmadığı hakkındaki inceleme Bakanlık tarafından **be  i  günü** içinde sonuçlandırılır. ÇED Raporunun  zel Formata uygun olmadığı ve/veya belirlenen çalışma grubunca hazırlanmadı ının anlaşılması halinde, bu hususların yerine getirilmesi için ÇED Raporu Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlara iade edilir, söz konusu raporun **   (3) ay altı ay** içinde Bakanlığa sunulmaması durumunda başvuru süreci durdurulur.

- (2) Özel Formata uygun olduğu tespit edilen ÇED Raporu, incelemek ve değerlendirmek üzere yapılacak toplantının tarihi ve yerini belirten bir yazı ekinde Bakanlık tarafından Komisyon üyelerine gönderilir.
- (3) Proje ile ilgili inceleme değerlendirme sürecinin başladığı ve ÇED Raporunun halkın görüşüne açıldığı Bakanlık ve Valilik tarafından anons, askıda ilan, internet gibi uygun araçlarla halka duyurulur.
- (4) **ÇED Raporunu incelemek isteyenler, duyuru tarihinden itibaren rapor nihai edilene kadar raporu inceleyerek proje hakkında Bakanlığa veya Valiliğe görüş bildirebilirler.** Valiliğe bildirilen görüşler Bakanlığa iletilir. Bu görüşler komisyon tarafından dikkate alınır ve Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum/kuruluşlar tarafından **ÇED Raporuna yansıtılır.**



## Komisyonun Çalışma Usulü ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun İncelenmesi

- (1) Komisyon Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu, ilk inceleme değerlendirme toplantısından sonraki **on işgünü** içinde inceler ve değerlendirir.
- (2) Komisyon üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Komisyon üyeleri, temsil ettikleri merkezi ve yerel kurum ve kuruluşları ilgilendiren konulardaki yetki, görev ve sorumlulukları çerçevesinde görevlendirilirler; kurum ve kuruluşları adına görüş bildirirler. Komisyon başkanı, üyelerden görüşlerini yazılı olarak vermelerini isteyebilir. Yazılı görüş veren kurum temsilcilerinin sonraki toplantılara katılmamaya ilişkin istemleri komisyon başkanınca değerlendirilir.

- (3) Komisyon, Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan proje ile ilgili geniş kapsamlı bilgi vermesini, araç gereç sağlamasını, konusu itibariyle Bakanlıkça ya da Bakanlıkça yetkilendirilmiş özel veya kamuya ait kurum ve kuruluşların laboratuvarlarınca analiz, deney ve ölçümler yapmasını veya yaptırmasını isteyebilir.
- (4) Su, toprak ve benzeri analizlerde, tartışmalı durum olması halinde şahit numuneye başvurulabilir. Bu işlemlerin sonuçlarını Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar Bakanlığa sunmakla yükümlüdürler.
- (5) Komisyon gerekli görürse, görevlendireceği üyeleri aracılığı ile projenin gerçekleştirilmesi planlanan yerde ve benzer tesislerde inceleme yapabilir.

- (6) ÇED Raporunda **önemli eksiklik ve yanlışların** görülmesi durumunda komisyon, bunların giderilmesini Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan veya ilgili kurumlardan ister. Bu durumda, inceleme değerlendirme süreci durdurulur. Eksiklikler tamamlanmadan veya gerekli düzeltmeler yapılmadan komisyon çalışmalarına devam edilmez.
- (7) Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşların ÇED Raporunda gerekli görülen düzeltmeleri yapıp yeniden Bakanlığa sunmasından sonra, komisyon Bakanlıkça toplantıya çağrılır. Toplantının yapılması ile birlikte inceleme değerlendirme süreci kaldığı yerden işlemeye başlar.
- (8) Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan ÇED Raporunda değişiklik yapması **en çok iki kez** istenebilir. Yapılan düzeltme komisyonca yeterli görülmez ise durum bir tutanakla saptanır ve ÇED süreci sonlandırılır.

- (9) Komisyon tarafından, inceleme değerlendirme toplantıları sırasında;
- a) ÇED Raporu ve **eklerinin yeterli** ve uygun olup olmadığı,
- b) Yapılan incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmelerin **yeterli düzeyde veri, bilgi ve belgeye** dayandırılıp dayandırılmadığı,
- c) Projenin çevreye olabilecek **etkilerinin kapsamlı** bir şekilde **incelenip incelenmediği**,
- ç) Çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için **gerekli önlemlerin yer alıp almadığı**,
- d) **Halkın katılımı toplantısı ve süreç içerisinde gelen görüş ve önerilere çözüm getirilip getirilmediğine ilişkin inceleme ve değerlendirmeler yapılır.**
- (10) Komisyon çalışmalarını ve değerlendirmelerini tutanak altına alır ve sonuçlandırır.

**Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen çevresel etki değerlendirmesi raporu ve ilgili dokümanların bakanlığa sunulması**

- **MADDE 13 – (1)** Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu, Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlar tarafından inceleme değerlendirme toplantılarının sona erdirilmesinden sonraki **on iş günü** içinde Bakanlığa sunulur.

## **Çevresel etki değ erlendirmesi olumlu veya çevresel etki değ erlendirmesi olumsuz kararı**

- **MADDE 14 – (1)** Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu **halkın görüş ve önerilerini** almak üzere uygun araçlarla **on gün görüşe** açılır. Bakanlıkça projeyle ilgili karar alma sürecinde bu görüşler de değ erlendirilir. Bakanlık halktan gelen görüşler doğrultusunda rapor içeriğinde gerekli eksikliklerin tamamlanmasını, ek çalışmalar yapılmasını ya da Komisyonunun yeniden toplanmasını isteyebilir. Gerekli çalışmaların yapılmasını müteakip Bakanlıkça nihai ÇED Raporunun Bakanlıkça sunulması istenir. **Nihai ÇED Raporu, Nihai ÇED Raporu ve eklerinin taahhüdü altında olduğunu belirten taahhüt yazısı ve noter onaylı imza sirküleri beş iř günü içerisinde Bakanlıkça sunulur.** Kamu kurum ve kuruluşlarından imza sirküleri istenmez.

- (2) Birinci fıkrada belirtilen belgeler öngörülen süre içinde gerekçesi belirtilmeden sunulmaz ise nihai ÇED Raporu ve başvuru geçersiz sayılır.
- (3) Bakanlık tarafından; sunulan nihai ÇED Raporlarının komisyon üye sayısı kadar çoğaltılması istenir. Çoğaltılan nihai ÇED Raporları **on iş günü** içerisinde Bakanlığa sunulur. Bakanlık, Komisyonun rapor hakkındaki çalışmaları ve halkın görüşlerini dikkate alarak proje için "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararını **on iş günü** içinde verir, bu kararı komisyon üyelerine bildirir. Bakanlık ve Valilik, alınan kararı uygun araçlarla halka duyurur.

- (4) "ÇED Olumlu" kararı verilen proje için **yedi yıl** içinde mücbir bir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması durumunda "ÇED Olumlu" kararı geçersiz sayılır.
- (5) "ÇED Olumsuz" kararı verilen projeler için "ÇED Olumsuz" kararı verilmesine neden olan şartlarda değişiklik olması durumunda yeniden başvuruda bulunulabilir.



